

Slovenski dom

Štev. 274.

V Ljubljani, v četrtek, 27. novembra 1941-XX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo štev. 542 :

Uspešni protinapadi v Libiji

5000 ujetnikov pri Sidi Rezegu - Žilava obramba divizije »Savona«

Uradno vojno poročilo št. 542, pravi:

V veliki in razgibani bitki, ki traja že nad teden dni brez presledka na ozemlju Marmariki, so junaške in neutrudne oborožene sile Osi vzdržale še druge hude boje, ki so bili kronani z uspehom.

Na srednjem odseku so bile angleške enote obkoljene v žepu južno od Sidi Rezega in so bile uničene.

Do sedaj je bilo naštetih nad 5000 ujetnikov, ki so že v taboriščih. Poleg poveljnika tankovske brigade generala Sperlinga, je bil ujet tudi gen. B. F. Armstrong, poveljnik brigade prve južnoafriške divizije. Zajeta sta bila tudi dva ameriška opazovalca in več angleških in ameriških častnikov.

Na bojišču pri Sollumu je divizija »Savona« odbila z železnim odporom svojih čet srdito silovite napade vsaj treh sovražniških divizij. Napadaleci so odnesli nove krvave izgube in so jim ni posrečilo doseči nobenega uspeha. Uničenih je bilo nad 20 tankov, mnogo drugih pa je bilo zadetih. Protiletalska obramba je sestrelila eno angleško letalo. Zdaj poteka naša razbremenilna akcija, katere uspehi so že vidni.

V noči na 25. november so se angleški oddelki približali trdnjavi Bardiji, pa so bili odbiti z velikimi izgubami.

V Tobruku živahni dvoboji topništva.

Topništvo divizije »Trenč« je zbrlo dve angleški letali.

Italijansko in nemško letalstvo je bilo ves dan izredno delavno. Letala so bombardirala in uspešno obšla z ognjem iz strojne zbiranja prometnih vozil in prevoznih oskrbovalnih sredstev ter zbirali angleških letal. Neko naše bombno letalo je sestrelilo angleško lovsko letalo. V dnevi 23. in 24. novembra je nemško letalstvo sestrelilo vsega 26 letal, večini tista, ki so omenjena v večeršnjem vojnem poročilu.

V puščavskem ozemlju je po žilavi obrambi naše osamljene posadke zelenice Giallo bila zasedena, zasedla pa so jo angleške sile, ki so bile v premoči, pa so imele veliko izgub in mnogo škoda. Ta angleška motorizirana kolona je pod stalnim ognjem naših bombnikov in letal je neprestano obhajala z ognjem iz strojne. Še 15 motornih vozil je bilo zažganih, okrog 50 pa poškodovanih. Naše letalo je bilo med ofenzivnim poletom na ogledniško zelenico napadeno po treh letalih vrste »Blenheim« in je sestrelilo eno letalo. Angleška letala so metala bombe na Benghazi. Samo 2 žrtvi, škoda pa ni pomembna. V Agedabiji sta dve angleški letali napadali s

strojnici. Eno je bilo sestreljeno po krajevni protiletalski obrambi in je padlo na tla v plamenih.

Neka naša podmornica se ni vrnila v svoje oporišče.

Vzhodna Afrika: Med postojankama Celga (Ualag) in Chercher delovanje nasprotnega topništva in spopadi prednjih oddelkov, ki so se končali z velikimi izgubami za sovražnika.

Baterije v trdnjavi Gondar so razbile napadalne poskuse angleških čet za prodor. Angleške čete so napadale z oklepniimi enotami; uničenih jih je bilo 10. naši uspešni streli pa so zadeli še druga oklepna vozila.

Potek in pomen bojev v Marmariki

Poročila posebnih dopisnikov agencije Stefan

Marmariško bojišče, 26. novembra. Stefani. — Posebni dopisnik na novem bojišču v Libiji je podal zanimivo poročilo o razvoju in usodi vojaških spopadov, ki zdaj besnojo vzdolž marmariške obale in po mrtvih afriških puščavah. Nalika je splošni značaj velikih bitk in poudaril, da so zdaj povsem jasne te-le točke:

1. Ponovno je bila neka angleška oklepna brigada docela uničena.

2. Povsod so silni sovražnikovi napadi naleteli na ogorčen in skrajno kljubovalen odpor divizije »Savona«.

3. Izgube sovražnikov, tako glede moštva kakor glede obilice motoriziranih vozil in drugih mehanskih sredstev, so bile ogromne.

4. Sovražna propaganda je zdaj spremenila barvo svojega glasu.

Po vojnem poročilu št. 541 zdaj vemo, da so italijansko-nemške oklepne sile popolnoma strle

22. angleško oklepno brigado. Ta zmagovita bitka se je pričela 23. t. m. in je bila naslednji dan že pri kraju.

V noči pretekle nedelje so se oklepne divizije »Ariete« začele premikati iz Bir-El Gobija proti severovzhodu. Hkrati pa so nemške sile začele koračati v nasprotno smer: od severovzhoda proti Bir-El Gobiju. S tem premikom so italijanske in nemške sile obkolile močno sovražnikovo oklepno silo, ki jo je tvorila prav ta 22. brigada v predelu Bir-El Gobi-Sidi Rezeg. Pri tem obkoljevanju so se zlasti izkazali brzi italijanski oddelki. Med poldnevom 23. in jutrom 24. je bila sovražna brigada v železnih italijansko-nemških kleščah.

Doslej še ni bilo možno prešteti vseh uničenih vozil. Ujetnikov je tudi ogromno število. Torej sta zdaj strti dve angleški brigadi: četrta in dvindvajseta.

Na ozemlje, kjer je bila divizija »Savona«, je sovražnik začel prodirati 21. t. m. zgodaj zjutraj. Svoj pritisk je čedalje bolj okreplil. Proti poldnevju so se začeli prvi siloviti sovražniški napadi, ki so jih podpirale oklepne enote in topništvo. Z juga so napadale južnoafriške čete, z vzhoda pa indijske. Toda kljub ogromni premoči in zagrizenim napadom sovražnik ni uspel. V naslednjih dneh do danes je pomnožil svoje napadalne čete zlasti z Novozelandci. A tudi to ni pomagalo spriti silnega odpora naše divizije, ki brani skrajni južni odsek marmariškega bojišča. Ne samo, da sovražnik ni uspel, imel je celo obšutne izgube v možeh in vojnih sredstvih.

Obnašanje divizije »Savona« je nadvse čudovito. Odločen duh in velika hladnokrvnost prevajata tako poveljnike kakor čete v teh bojih, ki so hudi kakor še nikoli. Naše enote so dale najsijsajše dokaze svoje hrabrosti. Vojaki »Savone« so se trdno zasidrali na tem ozemlju in izjavili: »Tudi mimo ne bo nihče prišel! In res — sovražnik ni mogel mimo.

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 27. novembra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča so naši večerajšnji napadi prinesli nove pridobitve v ozemlju. Dve sovjetski vojni ladji sta zavozili na nemške in finske minske zapore in sta se potopili po močnih eksplozijah.

V boju proti Angliji je letalstvo podnevi in ponoči napadalo pristaniške naprave in letališča v jugovzhodni in jugozahodni Angliji. Letala so metala bombe velike vrste.

Iz bojev pred Moskvjo poročajo o naraščajočih pobegih boljševiških vojakov. Da bi nastopila proti tej krizi, se je čutila Stalinova vlada prisiljena objaviti spomenico o grozovitostih nemških vojakov proti sovjetskimi ujetnikom. Nemška vojska in z njo boreče se zavezniške čete z največjim zanikanjem na takšno lažnivo poročila, s katerimi se hoče prikriti zverinsko ravnanje boljševiških tolp ter dvigniti njihov bojni duh.

Uspešni boji s komunisti v Srbiji

Berlin, 27. novembra. s. Kakor poročajo iz Beograda, poteka boj zoper komunistične tolpe v Srbiji vedno odločneje in uspešneje. Nekaj patroli srbskih prostovoljcev se je posrečilo zajeti komunističnega sile, pri katerem so med drugim našli operacijski načrt poveljstva skupin, ki nastopajo v južni Srbiji. Ta načrt je močnim oddelkom prostovoljcev omogočil napad na neko komunistično poveljstvo. Prijeti je bilo 30 skupinskih voditeljev, 57 komunistov je padlo, 36 pa je bilo ranjenih. Nekaj drugih očistevalni nastop je omogočil zajetje 143 komunistov, 50 pa jih je padlo v boju. Glavno središče komunističnih tolp je v zahodni Srbiji. Vodi jih znan agent kominterne. Srbska vojska sodišča so večeraj obsodila na smrt osem komunistov, dva pa sta dobila po petnajst let ječe.

Ameriško pojasnilo o zasedbi holandske Gvajane

Washington, 27. nov. s. Tajnik predsednika Združenih držav Early je glede zasedbe holandske Gvajane po ameriških oboroženih silah dal uradno pojasnilo, očito zato, da bi oslabil neugodni vtis, ki ga je sporočilo o tem dogodku vzbudilo. Dejal je, da nekateri naslovi po listih ne odgovarjajo resničnosti ter poudaril, da bodo ameriške čete v Gvajani imele samo nalogo varovati rudnike boksita.

Posvetovanje grofa Ciana v Berlinu

Berlin, 27. nov. s. Italijanski zunanji minister grof Ciano je večeraj sprejel madžarskega zunanjega ministra Bardossya ter imel z njim dolg in pristran pogovor. Letalski maršal Hermann Göring je sredi priredil domačo čajanko vsem voditeljem tujih zastopstev ter se z njimi prijazno pogovarjal. Navzoča sta bila tudi zunanji minister grof Ciano ter italijanski poslanik v Berlinu Alfieri. Od Nemcev so bili med drugim navzoči letalski maršal Milch in Kesselring ter razne visoke osebnosti iz vojske in stranke.

Visoko italijansko odlikovanje za maršala Goeringa

Berlin, 27. nov. s. Maršal Göring je večeraj sprejel italijanskega vojaškega odposlanca v Berlinu generala Marasa, ki mu je po Ducejevemu namenu izročil odlikovanje savojskega reda, katero mu je podelil italijanski vladar. Hkratu je general Maras izročil Göringu Mussolinijevo osebno pismo. Maršal Göring je v zahvali dejal, da vidi v podelitvi tega visokega odlikovanja znamenje vzajemnosti in bratstva v orožju, ki družijo Italijo z Nemčijo. Na to bratstvo sta oba naroda posebej ponosna te dni, ko divjajo trdi boji na afriških tleh.

Vesti 27. novembra

Na krsto pokojnega prvaka nemških vojnih letalcev, polkovnika Möldersa, sta položila vence tudi italijanski zunanji minister grof Ciano in berlinski poslanik Alfieri.

Romunska vlada je priznala državne pokojnine družinam vseh uradnikov, ki so med zasedbo Bukovine in Besarabije skrivnostno izginili.

Ameriško poslanstvo na Japonskem je svetovalo ameriškim državljanom, naj se resno bavijo z mislijo na vrnitev v domovino.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je imel večeraj posvetovanja s predsednikom madžarske vlade Bardossyem, predsednikom romunske vlade Antonescom ter s hrvaškim, danskim in bolgarskim zunanjim ministrom.

Francoski parnik »Saint Didier« se je pred angleškimi letali moral zateči v neko turško pristanišče. Njegova posadka je po suhem odpotovala domov.

Stališče bolgarskega naroda do boljševizma je bilo vedno odklonilno, piše soljski dnevnik »Utro«, zakaj Bolgarija je že dolgo poskušala na lastni koži boljševiško nevarnost, zlasti 1928 ob poskusu komunističnega prevrata in ob nasiljih 1929. Zato je dolžnost Bolgarije tudi danes, da se z vsemi silami bori zoper boljševizem in je bolgarski pristop k zvezi zoper kominternu nekaj čisto razumljivega.

Madžarska vlada je zagotovila državi redno prehrano. Zaradi tega bo potrebno zmanjšati tedenske količine maslobo ter uvesti nakaznice za kruh in maslobo tudi po restavracijah. Da se ustrezne potrebam delovnih množic, je vlada sklenila dovoliti prodajo samo enotnih tkanin in čevljev po najnižjih cenah. Prebivalstvo pa naj z vlado sodeluje pri pobiranju judovske špekulacije, je govoril v madžarski zbornici minister za preskrbo general Bengely.

Hrvaška državna banka je razpisala notranje posojilo treh milijard kun. Obveznice tega posojila je dovoljeno kupiti najmanj za 5000 in največ za 10 milijonov kun. Posojilo bo vrnjeno v tridesetih letih.

Posebna komisija francoskega prosvetnega ministrstva je že ukazala odstraniti v Parizu 33 bronastih spomenikov, ker ne odgovarjajo današnjemu času in umetnostnim zahtevam.

Zaradi silnega mraza na Kitajskem je pomrlo več sto ljudi, poročajo iz Sanghaja. Mraz je pobral 250 beračev, med njimi okrog 100 otrok, ki so se zatekli v neko votlino blizu Sanghaja, pa so kljub temu zmrzli.

Angleški načrt za vsearabsko konferenco ni uspel poročajo iz Kaira. V Egiptu, Siriji in Libiji sodejo Arabci, da čas sedaj še ni ugoden za to, v drugih pokrajinah pa Arabci ni kaj prijazno ne gledajo na to, da bi bil Kairo izbran za take razgovore.

Nemčija bo na zasedenem ozemlju začela zidati nova mesta, posebno v Prusiji, kateri so priklučili rusko pokrajino Cinijev. Nad 5000 delavcev je dobilo delo pri zidavi nekega novega mesta ob obali Baltskega morja, kjer bodo kmalu naselili 16.000 ljudi.

Včeraj je umrl 63letni predsednik republike Čile Pedro Aguirre Cerda. Odločil je predsedstvo že 10. novembra zaradi zdravstvenega stanja.

Po vsej Ameriki vlada hud mraz, zlasti v srednjih državah. V Teksasu je dosegla temperatura 25 stopinj pod ničlo. Tudi snežni viharji divjajo po vsej Ameriki.

Obsodba pred bolgarskimi vojaškimi sodišči v Srbiji

Sofija, 27. nov. s. Vojaško sodišče v Skoplju je obsodilo na smrt pet komunistov in dva druga človeka na petnajst let ječe, ker so s strojnimi in drugim orožjem skušali napasti oddelek bolgarske vojske. Vojaško sodišče v Bitolju je obsodilo na smrt tri komuniste, ki so skušali uničiti neki železniški predor. Vojaško sodišče v Plevlju je obsodilo tri komuniste na zaporne kazni, ker so širili prevratno propagando.

Ustanovitev koncentracijskih in delovnih taborišč na Hrvaškem

Zagreb, 27. nov. s. Hrvaška vlada je večeraj izdala zakonski ukrep, ki določa, da bodo vsi tisti, o katerih sodijo, da so nevarni javnemu redu in da ogrožajo koristi neodvisne hrvaške države, da ovirajo svobodno delovanje ustaškega gibanja, poslani v koncentracijska ali delavska taborišča in sicer za čas od treh mesecev do treh let.

Velik govor nemškega zunanjega ministra ob podaljšanju zveze proti Kominterni

Anglija bo premagana tudi, če ji bo pomagala Amerika - Potrebne bodo morda še velikanske žrtve, a o končni zmagi ni dvoma

Berlin, 27. nov. s. Na čast zastopnikom dvanajstih držav, ki so se udeležili zgodovinskega zborovanja v Berlinu, je nemški zunanji minister von Ribbentrop večeraj ob 12 priredil velik sprejem v hotelu »Kaiserhof«. Slovesnosti so se udeležili vsi člani nemške vlade, voditelji stranke in diplomatski zbor z italijanskim poslanikom Alfierjem na čelu.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je pri tej priložnosti imel daljši govor, v katerem je poudarjal pomen berlinskega snidenja. Pri posvetitvi v Berlinu se je razširil in utrdil sklop tvorilnih sil, ki tvorijo strahovito jezo zoper uničevalne sovjetske in mednarodne komunistične ter druge mednarodne bogatinske sile. Od Belega do Črnega morja zdaj stoji vrsta narodov, ki so prišli v boj na nagli klic iz Berlina in Rima. Ta bojna črta daje trdno poročilo, da bo boljševiška nevarnost nele za vedno preprečena, temveč tudi za zmeraj in končno uničena.

Zaradi junaštva nemških, italijanskih in zavezniških vojnih sil je državna moč komunizma strla in se ne bo nikdar več vzdignila. Dva velika moža, Hitler in Mussolini sta prva pred 20 leti spoznala to nevarnost in začela boj, da bi svoja ljudstva iztrgala iz brezna te moralno skrajno propadle prikazni. Hotela sta zagotoviti bodočnost svojih ljudstev, pa sta naletela na nepremagljivo nasprotje zahodnih demokracij, ki niso marale slišati o kakšni spremembi mirovnih pogojev. Sedanja vojna je proti Nemčiji sprožila Anglijo, ker je Nemčija hotela s svobodnim ljudskim glasovanjem doseči vrnitev Gdanska.

Pa to je bila samo pretveza, zakaj voditelji Anglije v resnici niso hoteli Nemčiji priznati mesta, kakor gre velikemu narodu. Navzlic velikodušni in plemeniti Hitlerjevi politiki do Anglije, so Angleži smatrali Nemčijo za državo druge vrste in niso marali sporazuma z njo. Ko se je vojna začela, so poslali v boj druge države: Poljsko, Norveško, Holandijo, Belgijo, Francijo, Srbijo in Grčijo, nato so pa z Rooseveltovo pomočjo spravili v vojno še Sovjete, ki se niso držali določenih prijateljske pogodbe z Nemčijo.

Sodelovanje med Anglijo in Sovjeti je bilo najbolj vidno med prevratom v Belgradu. Zaradi te zveze je bila potrebna vojna proti Rusiji. Pet mesecev boja v najtežavnejših pogojih, zoper nasprotnika, ki je bil vojaško izredno pripravljen in po številu najmočnejši na svetu, je moralo razbiti tudi zadnje vojaške upe Angležev v Evropi. Ko je nemška vojska dala Sovjetom prvi udarec, je bil bojni razpored rdeče vojske zoper Evropo že dopolnjen. Bodoči rodovi bodo Hitlerju hvaležni, da je rešil Evropo uničenja in večne sužnosti.

S sovjetskimi porazom je izginil poslednji angleški zaveznik na evropski celini, zaradi tega ne more Nemčije in Italije ter zavezniškov v Evropi nihče več napasti in so mogočne sile proste za druge naloge. V gospodarskem pogledu pa je zdaj Os neodvisna od uvoza z onstran morja. Evropa je enkrat za vselej varna pred slehernim blokado, zakaj rusko žito in surovine zadoščajo docela vsem evropskim potrebam. Ruska vojna industrija pa bo brž v službi Nemčije in bo znatno povečala evrop-

ske vojno silo. Organizacija teh velikanskih področij je že v polnem teku. S tem so torej ustvarjeni zadnji in odločilni predpogoji za zmago Osi in zaveznikov zoper Anglijo. Nemčija in Italija ter zavezniki so zdaj v stanju brezpogojne vojaške premoči.

Nasproti mogočnemu evropskemu sklopu stoji angleški otok i Severno Ameriko. Nemčija in Italija zdaj lahko zbereta potrebno silo svojih vojsk, brodovij in letalskih armad za končno uničenje poglavitnega sovražnika, t. j. Anglije. Vse možnosti za zmago so torej na strani evropske zveze.

V Aziji je na strani Osi Japonska, ki ima vodilno vlogo tam. Tem silam stoji nasproti Anglija s Churchillom na čelu, katerega je treba smatrati za glavnega krivca vojne. Ta si danes mora misliti, da je Anglija že izgubila vojno. Ker si pa ne upa povedati tega svojemu ljudstvu, se krčevito oklepa zadnjega možnega zaveznika: Združenih držav.

Sedanje stališče Amerike ne izraža volje ljudstva, temveč zgolj voljo mednarodnega judovstva in njegovega zastopnika Roosevelta. Nemško ljudstvo ni nikdar sovražilo in čutilo ameriškega ljudstva in tudi ameriškega nemškega ne. Tudi če Združene države stopijo v vojno, ne bo to moglo spremeniti izida, t. j. zmage Osi in njenih zaveznikov. Za vse spletke in osvrževanje hitlerjevske Nemčije in fašistske Italije je odgovoren samo Roosevelt. Njegova zveza z boljševizmom bo sama po sebi zaostrela v Ameriki socialna nasprotja, ki bodo prinesla grozen družabni polom. Ameriško ljudstvo bo tedaj zahtevalo obračun, ker je bilo potegneno v spor, v katerem Amerika ne bi nikdar mogla zmagati. Najhujše posledice tega bo nosila pa Anglija, ki ne na kopnem ne na morju ne more dobiti vojne zoper države trojne zveze, niti s pomočjo Amerike, ker je položaj njenega otočja neskončno bolj ugoden za letalske napade kakor položaj Evrope, ker je gospodarska in vojna sila Osi po porazu Rusije neskončno večja od angleške in ameriške skupaj, ker bo Anglija v nadaljevanju vojne izgubila postojanko za postojanko, ker bo Anglija s skupno uporabo poglavitnih orožij Osi in zaveznikov na morju, v zraku in na kopnem spremenjena v ruševine in bo v vsakem primeru morala podleči.

Roosevelt tega položaja ne zara videti in poglavitna njegova napaka je v tem, da računa na prevrat v Nemčiji. Prav isto velja tudi za Italijo, ki vse dolguje zgodovinski postavi Ducejevi. Večina evropskih držnikov danes sodi, da Anglija nima v Evropi ničesar več iskati. Nova Evropa je na pohodu in nič ne bo moglo ustaviti ali spremeniti njene poti. Ker smo vojaško nedotakljivi in gospodarsko varni, lahko politično organiziramo Evropo kakor da bi bilo v miru. Lahko, da bodo potrebni še veliki in siloviti napori ter nove žrtve, da dosežemo svoj cilj, toda o končni zmagi ni mogoče dvomiti.

Na Hrvaškem bodo uvedli korporativni red, v katerem bodo organizirane vse stanovske organizacije in združene pod enakimi pogoji.

Katere vrste drevja najboljše uspevajo v Ljubljani in okolici

Megla je ovira, zaradi katere ne more uspevati več vrst drevja na mestnih in okoliških tleh

Ljubljana, 27. novembra.

Včeraj zvečer ob 18 je imel v kemični dvorani na realni gimnaziji predavanje g. Ivan Brecljnik, upravitelj drevesnice Kmetijske družbe o tem, katere vrste drevja so najbolj prikladne za ljubljanska tla, s posebnim ozirom na podnebne razmere in še prav posebno z ozirom na zime, ki so pri nas nekatera leta take, da tudi odpornejša sadna drevesa pozebejo, kar je vsekakor za ljubitelje sadnega drevja velika škoda.

G. predavatelj je znan strokovnjak v svoji stroki in je predaval predvsem iz svojih izkušenj, ki jih je dobil v dolgoletni službi kot drevesničar.

V zadnjih letih tožijo ljubljanski sadjarji nad slabimi uspehi, ki jih imajo s sadnim vrtni. Nekateri že obupujejo nad vsem tem, kar so prejšnja leta zgradili, nad čemer so se s tako ljubeznijo trudili. Ni dovolj, da sadjar, velik ljubitelj svojega drevja, daje drevescu vse, kar potrebuje za dobro rast, da ga neguje, mu daje živeža, ga privezuje, obrezuje, ampak mu mora biti glavna skrb zemlja, v katero zasadi novo drevesce in pa sorta, katere vsadi. Na vseeno kakšne vrste sadiko cepi, na kakšno drevo cepi itd., kajti so nekatere vrste, ki so mnogo bolj odporne proti mrazu in te je treba v ljubljanski kotlini vsekakor bolj upoštevati, kakor pa druge vrste, ki prinesejo tudi precejšen mraz. Prevelika ljubezen sadjarja je včasih tudi škodljiva. Povsem napačno je, da drevescu na pr. dajemo venomer dušikovo hrano in gledamo, da mu je in ne zmanjka. Pri tem drevesce le uničujemo. In prav gnojenje je v mnogih primerih krivo pozebo. Prevelika ljubezen do dreves se velikokrat mašuje. Kakor rečeno, se moramo v ljubljanski kotlini pri vzgojanju dreves ozirati posebno na vremenske in talne razmere, še prav posebno pa na meglo.

Dolgoletna praksa je nekatere naučila, da niso vsa sadna drevesca enako dobra za ljubljanska tla. Nekatera sicer dajejo že po nekaj letih skoraj neverjetno obilen sad, potem pa usahnejo, drevo ne obrodi več. Skoraj samo se komaj preživlja. Pred nekaj leti je veljalo v Ljubljani splošno naziranje, da pri nas mnogo boljše uspevajo hruske kakor pa jablane. Razmerje je bilo nekako 10:5. Zadnji dve, tri leta pa so pričeli sadjarji spet bolj upoštevati jabolka. Da hruske zadnja leta slabo rade, je treba iskati vzroka v škrlupu, sadnih zajedavcih in živalskih škodljivcih. Bila je neka hruska v Ljubljani, ki je v dobri letini dala tudi 200 do 300 kg sadja, zdaj pa komaj sama zase života.

Sadna letina je odvisna tudi od podlage, na katero je kakšno sadje cepljeno. Nekateri sadne vrste, cepljene na kulino, so prav dobre, druge se pa na njej sploh ne obnesejo. Tudi obrezovanje je pri različnih sortah različno, pri čemer ni nobenega pravila, ali recepta, po katerem naj bi se sadjar ravnal. Sorto je treba poznati tudi zaradi tega, da se lahko drevesce obrani raznih boleznih, posebno škrlupa, ki je nekak barometer za boleznih. So tudi nekatere sorte, ki prinesejo velik mraz (bobovec, voščenke), druge pa spet takoj pozebejo. S sorte je v tesni zvezi oplojanje.

So sorte, ki so zelo dobre na pelodu in oplojajo na daleč svojo okolico, druge so pa spet navezane same nase, nekatere se pa sploh ne oplode. — Od vremenskih prilik pa so kmekiš sadovnjaki mnogo bolj odvisni, kakor pa mestni, ki so dobro zavarovani proti vetrovom, mrazu itd. Že lansko leto je imela ljubljanska podružnica sadjarjev namen, da si v okolici mesta uredi posebno drevesnico za rodne vrste sadnega drevja. Do uresničitve zaradi nastalih razmer ni prišlo, pač pa načrti niso zavrnjeni. V tej drevesnici bodo vzgajali drevesne vrste z dobrimi podlagami. Sorta je tudi važna za trg. Lansko leto in prej smo imeli na sadnem trgu odlične vrste s Stajarske in Slovenskih gor. Zdaj teh ni. Navezani smo le na slabše dolenske vrste in pa na nekatere dobre vrste na kočevski zemlji, kjer goje le bolj krajevne sorte. So pa dobre in že drugo leto bo treba iti po kočevske cepiče. Treba bo pač poiskati cepiče, ki bodo rodni in obenem odporni za ljubljansko podnebje. Sadje mora biti odporno, ne pa tako, da že v teh dneh kmetje nimajo več sadja, ker jim zgnije, je treba poskrbeti za take vrste, da bo sad držal do spomladi. Za sadne vrste in njih rodnost je lega, na kateri leži drevo, silno važna.

G. predavatelj je na podlagi dolgoletnih izkušenj priporočal naslednje vrste jablan, ki so na splošno priporočljive, da jih sadjarji goje: Beličnik naj ne manjka v nobenem sadnem vrtni, je zelo hvalježen, zgodaj zori in je dobre kakovosti; šarlamovski je zelo rodovit, podlaga dolene ali paradižovec; Landsberski renet je zelo odporna, rodna in močno razširjena; Baumanova renet je pri nas v velikih čišlih, posebno pri ljubiteljih; šampanjska renet se je posebno v Ljubljani dobro obnesla, tudi rodna je zelo; porenški

krivoceplj je jabolko bodočnosti, pa ne samo po rodnosti, ampak tudi kar se tiče okusa; Jonathan je jabolko novejših vrst, prav odlično, odporno in fino, pa čeprav malo majhno; boskopski kosmač na pešeni zemlji težje rodi, na težki zemlji pa je sijajen, treba pa ga je saditi po 5 m narazen; tudi besniško voščenko mnogo sadé, posebno na Gorenjskem. Ljubitelji, pa imajo, kar se tiče jabolk veliko polje udejstvovanja. Predavatelj jim je priporočal predvsem Blenheimsko reneto, ki je odlična po okusu, žal pa se ne drži dolgo časa.

Prav tako kakor pri jabolkih je s hruskami, kar se rodosti in priporočljivosti tiče. Vsekakor ne sme manjkati v sadjarjevem vrtni: amališka, ki je zelo rodovita, prav sijajno uspeva na kutnji v dvoetažni obliki; tudi Viljemovka je splošno razširjena, mora po biti cepljena na divjaku; tudi kongresovka je odlična vrsta, ki daje tudi po pol kilograma težke sadove. Priporočal pa je še gojitev sledeče sorte: klerzo, Nova Poiteau, zimska in northamsenska postvrka, Druardovka in pariško konteso.

Ljubitelji hrusk naj pa goje posebno Hofratovko, Filipovko, Avraško, Tongrsko, Vojvodinjo Elzo, društveno in dilovko.

Kakor je predavatelj po rodosti in uspešnosti naših tleh razdelil jabolka in hruske, tako je razdelil tudi češnje.

Predavanje je bilo zelo zanimivo, sadjarjev je bila polna dvorana, ki so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem. Predavatelj je pokazal tudi nekatere sadove posameznih vrst. Po predavanju se je razvila živahna debata o sadju in drevju.

Sportne vesti

V bolgarskem teniskem prvenstvu so dobili naslednji igralci naslove državnih prvakov. Pri moških Zankov, ko je v končni borbi premagal Todorova z 2:6, 6:0, 4:6, 6:4 in 6:3. Pri ženskah si je osvojila naslov Vera Petrunova, ki je premagala Kolcevo. Pri moških v parih sta ostala zmagovalca Mlagijev in Todorov, v mešanih parih pa Nikolov in Zankov.

Najboljši švedski boksar lahke kategorije Hugo Anderson je prešel med profesionalce.

Bivši nemški boksaški prvak v poltežki kategoriji Heinz Seidler se je oddelil od boja odšel nastopal v težki kategoriji. Kot tak bo že 30. decembra nastopil proti znanemu Walterju Neuselu v berlinski sportni palači.

Švedska boksarska zveza je poslala 20 najboljših svojih predstavnikov v Stockholm, kjer bodo ostali mesec dni in bodo skupaj urili pod strokovnim vodstvom.

Sitajni italijanski boksar Aldo Spoldi je pred dnevi dosegel v Buenos Airesu zavidljiv uspeh. Premagal je namreč Red Gugnija, ki ga je onespobil že v 7 kolu za nadaljnjo borbo.

Karlovski drsalni klub se za letošnjo drsalno sezono zelo pripravljajo in upajo, da bodo ostalim hrvaškim klubom kos.

V začetku leta 1942 bo prišlo do mednarodnega nogometnega srečanja med francosko in špansko državno reprezentanco. Tekma bo v Marceillu.

Karl Schäfer bo tudi za naprej nastopal na raznih mednarodnih drsalnih prireditvah, pa čeprav je stopil med profesionalce. To dovoljenje mu je izdala nemška drsalna zveza.

Hrvaška boksarska zveza se zanima za nastop znanega dunajskega boksarja Karla Blaha, ki je mojster v nemški lahki boksaški kategoriji. Do srečanja bo najbrže prišlo. Za Hrvatse bo nastopil državni prvak Stivak. Boksala se bosta v Zagrebu, dan pa še ni določen.

V Parizu bo 13. decembra velika boksarska prireditev na kateri bodo nastopili vsi znameniti boksaški iz Francije, nastopil pa bo tudi nemški boksar teške kategorije Dunajčan Lazek, ki se bo srečal s Straesburžanom Rutz-om.

30. t. m. se bosta v berlinski sportni palači srečala v boksu Weiss in Italijan Abbruchiat.

Boksarsko srečanje zadnje nedelje med Westfaleko in Spodnjo Saško je ostalo z 8:8 neodločeno.

Danski amaterski boksaški so pred nedavnim premagali švedske in to precej visoko z 12:4.

Za švedski kraljevi pokal sta se končno srečali nogometni enajsterorci Helsingborg IF in Sjöner Norrköping. Zmagali so prvi s 3:1.

Nemški mojster srednje boksarske kategorije Schneickert si je pri nastopu v Hopenhagnu pretegnil nožno mišico, vendar pa bo do mednarodnega srečanja, kjer bodo nastopili Nemci, Danci in Hrvati, gotovo ozdravel.

Bukareštanski klub »Rapid« je povabil zagrebški »Gradjanski« na dvodnevno gostovanje v romunsko prestolnico, ki naj bi bilo o božiču.

Devetdnevne upravne molitve so se včeraj začele

Ljubljana, dne 27. nov.

Včeraj so se začele devetdnevne molitve na katere je naš nadpastir poklical vse tiste, ki so voljni moliti. Po vseh cerkvah so te molitve, ki imajo namen poravnati pri Bogu storjene krivice in žalitve, popraviti našo nezvestobo, očistiti duše grehov. Božji pravičnosti je treba dati zadoščenje s spokornimi deli. Narod so mnogo grešili in treba je to popraviti. Najbolje pa to izravna molitev, molitev iz srca in z njo pokora. Z molitvijo se bo narod v teh devetih dneh zatekal v božje hrame in z molitvijo tolažil božjo jezo in prosil Vsemogočnega, naj nas obvaruje šibe božje.

Ze včeraj so romale cele procesije vernih katoličanov v božje hrame k molitvi. Cerkve so bile dobro obiskane. Molitvene ure so po ljubljanskih cerkvah razdeljene tako, da se jih lahko vsakdo udeleži, saj so v najrazličnejših večernih urah. Vernike pa tudi mi iskreno vabimo, da se teh molitev udeležujejo.

Društvo »Pravnik« pok. dr. M. Dolencu

Ljubljana, 27. novembra.

Društvo »Pravnik« je snoči v sejni dvorani mestnega magistrata priredilo kratko, skromno spominsko svečanost za pok. univ. prof. in akademikom dr. M. Dolencem. Dvorana je bila primerno z zelenjem okrašena in s pokojnikovim portretom. Svečanost je uvedel univ. prof. dr. Sajovic kot podpredsednik društva »Pravnik«, katerega poštvovalen, odličen in delaven član je bil pokojnik nad 20 let ter je v društvu opravljal funkcije predsednika zadnja leta. Sledila so nato 4 kratka predavanja, ki so očrtala pokojnikovo vsestransko delovanje v javnosti, na polju pravoslovja in kot vzgojitelja mladega pravniškega naraščaja. Univ. prof. dr. Janko Polec je v etrtnjih in jasnih stavkih očrtal pokojnikovo veliko delo kot pravnega zgodovinarja, ki je prvi začel orati ledino zgodovine slovenskega prava. Kratko je označil vsa pokojnikova dela, nanašajoča se na slovensko pravno zgodovino. Bil je ustvaritelj in graditelj slovenske pravne vede. Sodnik vrh. sodišča dr. Avgust Munda je nato orisal pokojnikovo znanstveno delo na polju kriminalistike. Sod. pripravnik dr. L. Svetek pa je v lepih besedah opisal pokojnika kot vzgojitelja in učitelja našega pravniškega naraščaja. Naposled je drž. tožilec g. Branko Goslar v prav izbranih in jedrnatih besedah opisal dr. Metoda Dolenca kot človeka in družabnika, posebno lepo je označil pokojnikovo pozitivno in veliko delo v društvu »Pravnik«. Spominska svečanost je prav lepo uspela. Udeležili so se je mnogi odlični pravniki, tako univ. profesorji, sodniki, odvetniki in drugi, med njimi župan dr. Adlešič in podžupan dr. Vi. Ravnhar.

V treh vrstah...

V Mostah je bil odprt nov živilski trg, kar bo gotovo prišlo prav stanovalcem vzhodnega mestnega predela.

Vse bratovske skladišče na nemškem ozemlju so bile ukinjene, vse socialno zavarovanje delavcev pa poenostavljeno.

V Mežici je bilo na novo sprejetih 82 članov v Koroško ljudsko zvezo.

V Gori pri Kranjski gori je zadnjo soboto prispelo 70 celovških učiteljev, kjer so imeli svoje zborovanje.

V drani bodo v kratkem priredili otroško pravilnično igro »Snežuljčica«.

Danes popoldne bo v ljubljanski mestni poštovalnici seja mestnega sveta.

Nove ribnice ob Ljubljani so že pokrite s streho iz valovitega salona. S tem je zgradba zavarovana pred močo in snegom.

Zadnje nedelje je bila v Mariboru razstava »Nemške knjige«.

Velik kamen je prebil lobanjo posestnikovemu sinu Jerneju Švarcu iz Mokronoga. Imel je opravka v kamnolomu, pa je bil nepreviden in nesreča je bila tu.

V soboto sta v Razvanju utonila na jezeru dva otroka, ko se je pod njima udrl led. Ko so ju potegnili iz vode, sta bila že oha mrtva.

Zadnje nedelje je bilo sprejetih večje število Gorenjcev v Koroško ljudsko zvezo. Z majhno svečanostjo so jim razdelili izkaznice in članske znake.

V odbor okrajne kranjske hranilnice so bili te dni imenovani novi člani. Načeluje jim politični komisar iz Kranja.

Kranjski poštni urad se je preselil v nove prostore, ki so nasproti hotela »Evropac«.

V soboto so zborovali kranjski smučarji, ki pripravljajo že prvo letošnjo tekmo.

Zadnje nedelje je bilo v Mariboru zborovanje žrtve iz zadnje svetovne vojne. Zborovanja so se udeležili številni bojovníki iz raznih krajev Spodnje Stajarske.

Spored devetdnevne v Ljubljani

Se enkrat objavljamo spored devetdnevne v žast presv. Srca Jezusovega pred prvimi petkom od srede, 26. novembra, do četrta, 4. decembra v ljubljanskih cerkvah. Ob delavskih so devetdnevne zvečer ob spodaj navedeni uri, v nedeljo, 30. novembra pa bodo v župnih cerkvah ob navadni uri popoldanske službe božje.

1. stolna cerkev ob 7; 2. križanska cerkev za akademike ob 6; 3. Sv. Jakob ob 6; 4. cerkev na Gradu ob 6; 5. Rakovnik; za mladino ob pol 7; za odrasle ob pol 8; 6. frančiškani ob četrta na 7; 7. uršulinska cerkev ob pol 5, v nedeljo ob pol 4; 8. uršulinska kapela; za akademike ob pol 7; 9. Sv. Peter ob pol 7; 10. bolnišnica ob 2; 11. Srce Jezusovo ob pol 7; 12. Sv. Jožef ob 6; 13. Zaveščiše sv. Jožefa ob 7; 14. Kodeljevo ob pol 7; 15. Selo-Karmeličanke ob 6; 16. Kapela v Lichtenurnu ob pol 6; 17. Marijin dom — za notranje ob 5; 18. Trnovo ob pol 7; 19. Spodnja šiška ob pol 7; 20. Sv. Ciril in Metod ob pol 7; 21. Moste ob pol 7; 22. Zelena jama ob 6; 23. Vič ob 6.

Darilo Trsta Ljubljani

Ljubljana, 27. novembra.

Kakor smo že poročali, je župan mesta Trsta dr. Ruzzier kot gost našega mesta izročil Ljubljani tudi darilo mesta Trsta, ki ne predstavlja samo spomina na prisrčno obisko, temveč je tudi dragocen umotvor italijanskega kiparstva. Bronasti doprni kip predstavlja genija herojske velikosti in z vso sugestivnostjo izraža silo in krepost Italije in italijanskega naroda.

Velika umetnina deli v strokovnih krogih za eno najpopolnejših del slavnega italijanskega kiparja Odoarda Tabacchija.

Mojster Odoardo Tabacchi je bil rojen v Valgarni 20. decembra 1831. ter je umrl v Milanu 23. marca 1905. Bil je naslednik Vincenza Vele kot profesor kiparstva na Kr. Akademiji Albertina v Turinu, kjer se je proslavil s poukom kiparstva do l. 1868. ter v tem času vzgojil znamenite italijanske kiparje Carminattja, Rubinaja, Alloatija, Contrattija in druge mojstre, ki s svojimi umotvori množje slavo italijanske kulture.

Med deli mojstra Tabacchija omenjamo samo Cavourjev spomenik v Milanu, spomenik srednjeveškega filozofa Arnalda iz Brescije v njegovem rojstnem mestu, spomenik heroja Garibaldija v Turinu in Rosariu S. F. kralja Viktorija Emanuela II. v Padovi, kralja Umberto I. v Asti, spomenik politika Pietra Paleocapa, ministra Cavourjeve vlade in beneške vlade l. 1848, v Benetkah, spomenik padlim na Frejus v Turinu, spomenik pesniku Leopardiju v Recanatuji i. dr. Poleg njegovega umotvora, ki ga sedaj imamo v Ljubljani, pa posebno slove še kipi: »Potapljalca«, »Nič-nič!«, »Super flumina Babilonis«, podoba pesnika Uga Foscola na Dunaju ter tudi na Dunaju kip kamenjane aleksandrske modrice, učenjakine matematike in lepote Hipatije, nadalje veliki oltar katedrale v Epornayu na Francoskem, predvsem pa tudi mnogo nagrobnikov po glavnih italijanskih in tujih pokopališčih. Zaslužnega umetnika je Italija odlikovala z visokimi redovi italijanske krone in z redom sv. Mavricija in Lazarja, Francija mu je podelila viteštvo Legije časti, Nemčija pa red Zelenze krone.

Solistični koncert milanske sopranistke Marie Fiorenze Ciampelli bo jutri v petek zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Še pred začetkom se danje vojne je umetnica gostovala po najrazličnejših kulturnih središčih srednje in zapadne Evrope. Povsod je dobila sijajne ocene in navajamo samo eno iz Lipskega: Maria Fiorenza je umetnica pri kateri vidimo, da njeno pelje ni priučeno temveč učinkuje kot popolnoma naravno — umetniško dovršeno. Pri tem pa izda takoj njen glas najpopolnejše solanje, ker je popolnoma izravnana od sonornih globin do izredno močnih in svetlih višin. Umetnica je idealna interpretka lahke, prikupne italijanske pesni, pa tudi najlepše in največje arije svojih rojakov. Zato sestavlja za svoje nastope vedno le spored iz del najpomembnejših italijanskih skladateljev. Ker je v Ljubljani veliko zanimanje za pevsko kulturo, še prav posebno opazujemo na koncerte slovite umetnice, ki bo jutri zvečer ob pol 7 v veliki Filharmonični dvorani. Pred prodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Danes se prične v trgovini Sfilgoj v Frančiškanski ulici predprodaja vstupnic za krstno predstavo Leskovceve drame Vera in nevera, ki jo v nedeljo, dne 30. novembra, ob 3 popoldne uprizori Ljudski odbor v frančiškanski dvorani. Drama, ki jo je iz zapuščine pokojnega Antona Leskovca otel pozabljenja gospod prof. France Koblar, je izhajala v Mladiki, v knjižni izdaji pa jo je založila Prosvetna zveza l. 1940.

Črna KAMELA

»Bodi ta modrost vedno z vami,« je pritrčil Chan. »Navzlic temu bi mi naredila mnogo veselja vaša neprecenljiva pomoč, če bi predme stopila kakšna takšna mučna skrivnost s svojim zagonetnim obrazom. Zdaj se bom pa poslovil, mr. Tarneverro! Še dolgo bom nosil v sebi dojem vaše nenavadne prebrisosti, ki se mi je vtisnila v spomin.«

Ko je neslišno odšel iz sobe, je Tarneverro pogledal na uro. Popolnoma miren se je začel pripravljati, postavil je majhno mizico v sredino sobe in položil nanjo bleščeč kristal, ki ga je vzel iz predala svoje pisalne mize. Potem je stopil k oknu in potegnil zavese za toliko skupaj, da se je poslej svetloba potopila v učinkovitejši mrak. Ko je pogledoval okrog sebe, je rahlo zmajeval z ramo. Scenarija gotovo ni bila tako učinkovita kakor v njegovi sobi tam v Los Angelesu. Toda sedaj ni šlo drugače. Potem se je vsedel na okno, potegnil iz žepa debelo pismo, ga odprl in začel brati.

Ko je Shelah Fane točno ob enajstih potrkala na njegova vrata, jo je takoj spustil noter. Bila je vsa oblečena v belo in bila je videti mlajša kakor pa prej v pristanišču. Toda izraz njenih oči je bil moten in zbeigan. Tarneverro se je spet vedel popolnoma poslovno. Bil je hladan, odbijajoč in neprikrupen. Ko jo je prisilil, da se je vsedla k mali mizici s kristalom, je zastore potegnil popolnoma skupaj, da je bil prostor skoraj popolnoma temen.

»Tarneverro, povedati mi morate, kaj naj storim,« je začela. Vsedel se je bil njej nasproti.

»Potrpite,« je na kratko ukazal in nekaj trenutkov negibno strmela v kristal. »Vidim vas na krogu, ob ograji velikega parnika, v srebrni mesečini. Vi ste imeli na sebi blešketajočo večerno obleko... zlato kot vaši lasje. Okrog ramen se je vila

zlata ruta. Nekaj mož stoji ob vaši strani. Kaže čez vodo in vam ponuja daljnogled. In vi gledate skozi daljnogled na ugasujoče obalske luči Papeteje. To je pristanišče, ki ste ga bili zapustili pred nekaj urami.«

»Res, resnično,« je mrmrala Shelah. »O, Tarneverro — odkod to veste...«

»Mož se obrne. Vidim ga le nejasno, toda zdi se mi, da ga poznam. Danes jutraj, na pomolu — Allan Jaynes — ali se ne imenuje tako? Prosi vas nekaj — za vašo roko — menda — toda vi zmanjuate z glavo. Obotavljate se. Radi bi rekli da — pa vendar tega niste storili. Zadržujete ga. Čemu? Zdi se mi: Vi ljubite tega moža.«

»Da,« je odgovorila. »Da, resnično ga ljubim, Tarneverro. V Papeteje sem ga spoznala — le teden dni sva bila skupaj — en teden v tem čarobnem svetu. Prvo noč tam na ladji — kakor ste bili vi prej povedali — mi je govoril o svoji ljubezni. In do danes mu še nisem dala nobenega končnega odgovora. Tako rada bi rekla »da«, tako rada bi bila še nekaj časa srečna — saj sem to, mislim, tudi zaslužila. Toda, toda, prejema se me silen strah.«

Dvignil je svoje prodirne oči k njenemu obrazu. »Bojite se. Nekaj v vaši preteklosti, nekaj, kar utegne zastupiti vaše življenje...«

»Ne, ne,« je zakričala.

»Nekaj, kar se je pred davnim časom pripetilo.«

»Ne, ne, ni res!«

»Ne boste me nalagali, Shelah. Kako dolgo je že od tega? Ne morem natančno ugotoviti, toda neizogibno moram vedeti.«

Sapa se je igračkala z zavescami. Oči Shelah Fane so begale zmehedno po temni sobi in so se ustavile nazadnje spet na epovedniku.

»Kako dolgo je že od tega?« je vprašal volti glas brezobzirno se enkrat.

Globoko je zavzdihnila: »Zadnji mesec so minila točno tri leta! Skoraj neslišen je bil njen glas

Za hip je zadržal dih, medtem ko so njegove misli delovale s strahotno brzino. »Junja — pred tremi leti.« Strmel je v kristal. Njegove ustnice so se začele premikati: »Denny Mayo,« je šepetal. »Gre za Dennyja Maya: In sedaj — sedaj vidim.«

Veter je razgal zavese narezan tako, da je širok pramen svetlobe padel na obraz filmske igralk. Njene oči so besno buljile v vedeževalca.

»Nikoli ne bi smela priti,« je izdala iz sebe.

»Kaj je z Dennyjem Mayem?« je neusmiljeno nadaljeval.

»Ali naj jaz govorim — ali pa mi boste vi vse povedali?«

Tresoč se je pokazala na okno. »Balkon. Tam zunaj je balkon.«

Kakor da bi moral pomiriti prestrašenega otroka, se je dvignil, da bi pogledal. In obrnil se je: »Da, tam zunaj je balkon — toda na njem ni nikogar.«

Spet se je vsedel njej nasproti in podredil njene oči svojim ukazom. Bila je brez moči, ujeta v past.

»Torej,« je rekel Tarneverro.

Drugo poglavje.

Hiša na obrežju.

Po kratkem mraku so nočne sence z nesluteno naglico prekrile obalo Waikikija. Še preden je mesec prižgal svojo svetlečo plamenico na zametnem nebu, so že šumeli skrivnostni glasovi bobneče plime, katere rohnečo belo verigo je tema tako pogoltnila kakor vršičke kokosovih palm, skozi katere je popihaval veter. Nastopila je noč. Pa le za kratek čas: kmalu je luna s svojimi srebrnimi rokami posnela z zemlje temotne tenčice.

V hiši Shelah Fane ob obrežju Waikikija je gorla osamljena svetilka in sipala zastrto svetlobo čez stene in opravu sobe. Večjo zelene palme so se dvigale povsod zraven dragocenih, iz redkega lesa izrezljanih domačinskih rezbarij. Veliko okno na cesti je bilo tesno zaprto. Skozi natežaj odprto stekleno dver se je videlo na vrtno teraso, izza katere je prihajalo bobnenje plime iz neposredne bližine.

Iz trgovske hiše - anagrafični urad

Nekaj zgodovine - Poslovanje urada

Ljubljana, 27. novembra.

Leta in leta je samevala na starovadnem Mestnem trgu hiša št. 23, katere obstanek sega v davno zgodovino Ljubljane. Zanimivi so podatki, kako je ta trgovska hiša spreminjala svoje lastnike in svojo zunanost. Sprva je bila na zunaj soliden meščanski dom, ki pa so ga nekaj let pred svetovno vojno prezidali in preuredili, ter hiši vtisnili sedanje obličje in veličje.

V njej se je naselila urarska tvrdka Suttner, ki je vživela velik sloves in je organizirala razpošiljalnico ur celo čez veliko lužo. Zato so ljudje imenovali to hišo tudi po lastniku tvrdke, ko so drugače v zemljiški knjigi vpisani povsem drugi lastniki.

Iz zemljiške knjige vzemo naslednje: hiša št. 23 stoji na stavbni parceli št. 286/1, na Mestnem trgu. V knjigi je vpisan na prvem mestu kot lastnik neki Jožef Piller in to od marca 1850 naprej. Naj to omenimo, da je bila sedanja zemljiška knjiga sestavljena leta 1881 in so bili v njo vneseni kot lastniki samo oni, ki so bili takrat v Ljubljani dejanski lastniki kake hiše ali zemljišča. Lastniki — predniki pa so bili v lastniškem seznamu opušteni. Te pač navaja poprejšnja, za več sto let starejša zemljiška knjiga, ki jo menda sedaj hranijo v muzeju.

Po Pillerju je to hišo podedovala novembra 1881 Laschan Marija. Od nje je hišo 9. junija 1895 kupil Ljubljancan, dežnikar Josip Kobilca. Po njegovi smrti so decembra 1904 nastopile kot lastnice njegova žena Marija do polovice ter hčerki Ivanka Kobilca, slovenska slikarica in Marija por. Pintar, vsaka do 1/4. Zadnja je bila žena skriptorja Luke Pintarja in mati zdravnika dr. Pintarja. S kupno pogodbo od 9. julija 1908 pa sta si to hišo od Kobilcavih pridobila trgovci Fran Ksav. Souvan in Vera Souvanova, vsak do polovice. Od Souvanovih pa je 14. maja 1913 kupil to hišo takratni ljubljanski trgovec Franc Drogenig, ki je umrl leta 1939. S prisojilno listino od 15. januarja 1940 je bila ta hiša prenesena v last njegovih otrok: vsi žive v Gradcu. Ti so še sedaj lastniki te trgovske hiše.

Taka je približno splošna zgodovina hiše št. 23 na Mestnem trgu, za katero se je pred več leti zelo zanimala neka zagrebška tvrdka, ki je nameravala v Ljubljani odpreti velikanski, moderni velebaz. Ljubljanski trgovci pa so rajši plačevali lastniku čedno najemnino, samo, da se ni v njo vselila neljuba jim velika konkurenca.

In tako je nad 10 let ta trgovska hiša samevala in životala. Pred leti je bila tam prirejena splošna obrtniška razstava v prtiličnih in zgornjih prostorih.

In sedaj je v tej palači, kjer je dolgo let vladal Merkurjev duh, zavalovilo uradno resno poslovanje. Prej mrtva hiša je oživila, toda v drugem smislu in z drugačnim ciljem!

Ko so se v mrtvem domu pojavili zidarji,

nato mizarji, so se mimoidoči nekam začudeno spogledovali in se spraševali:

»Kdo se bo vendar po tolikih letih in ob tem viharjem času etabliral? Morda bo kak buffet, bar in podobno?« Ugibali so ljudje na vse strani. Naposled so doznali, da pride tja anagrafični urad mestne občine Ljubljanske, institucija, kakršne obstoje v Italiji!

Ta urad je sedaj združil prvič posle policijskoprijavnega urada, ki je bil ustanovljen leta 1913 pri takratnem c. kr. drž. policijskem ravateljstvu na Bleiweisovi cesti in drugič posle domovinskega urada mestnega magistrata.

Anagrafični urad je sedaj nameščen v prtiličju in I. nadstropju Drogenigove hiše. Tja so za enkrat prenesli ves arhiv policijskega prijavnega urada z vsem inventarjem, mizami in kartotekami. Urad že od ponedeljka 25. t. m. posluje.

Kakšno nalogo zasleduje anagrafični urad? V prvi vrsti vodi točno evidenco o celotnem stalnem prebivalstvu občine, vodi register prebivalstva in sploh zaznamuje vsako valovanje prebivalstva v obliki rojstev in smrti, doseljevanja in izseljevanja.

Anagrafičnemu uradu se morajo prijavljati samo osebe, ki se naselijo v mestu za stalno, tako pa tudi osebe, ki pridejo v Ljubljano, da ostanejo tu več kot tri mesece. Prijava za bivanje do 3 mesecev ni obligatna za anagrafični urad.

Uradu se morajo pa prav tako odjaviti tudi vse one osebe, ki se iz mesta stalno ali za daljšo dobo izselijo, tako n. pr. dijaki in delavci.

Osebe, ki prihajajo le začasno v Ljubljano po trgovskih in drugih opravilih, na obiske k sorodnikom in oni, ki stanujejo po hotelih in raznih prenočiščih, se morajo še nadalje prijavljati Kraljevi kvesturi in sobi št. 1 na Bleiweisovi cesti.

Značilna je drugače zidava Drogenigove hiše. Med njo in hišo št. 21 je slepa ulica, ki je pač v davnih, davnih časih vodila iz Mestnega trga do Ljubljanske čez svet, na katerem sedaj stoji Rebekova hiša. Pravijo, da bodo to ulico lepo očistili in napravili skozi Rebekovo hišo primeren dohod do Drogenigove hiše, ker nameravajo baje v višjih nadstropjih namestiti še neki državni zavod, ki je primoran se seliti in je že pred leti skušal doseči svojo naselitev v Drogenigovi hiši.

»Oj ta mladina« na ljubljanskem dramskem odru

Ljubljana, 26. novembra.

»O, ta mladina!« je veseloigra, ki skuša na precej nenavaden in iznajdljiv način povedati nekaj resnic o vsem, kar se dogaja v človeški družbi sedaj, pa se je dogajalo tudi v preteklosti in se bo mabrž še dolgo, dolgo. Gherardo Gherardi je vse te stare probleme postavil v salonsko okolje,

Živilski trg v Mostah

Ljubljana, 27. novembra.

Na željo, ki so jo izrazile zastopnice gospodinj pri seji za določitev najvišjih cen, bo mestni tržni urad že v sredo 3. decembra odprl začasni živilski trg v Mostah na prostoru med lekarno Gartus in ljudsko šolo na Zaloški cesti. Tudi za ta trg bodo seveda veljali enaki predpisi kot na živilskem trgu na Vodnikovem in Pogacarjevem trgu, da bodo prodajalci prodajali svoje blago od jutra pa do 12. predvsem pa bodo veljali tudi vsi predpisi, da bodo morale biti vedno označene cene pri vsem blagu, enako bodo pa najvišje dopustne cene morale upoštevati tako prodajalci kot kupovalci. Že danes opozarjamo vse pridelovalce zelenjave, povrtine in drugih poljskih pridelkov ter ostalih živil z vzhodne strani Ljubljane in njene okolice, naj svoje pridelke postavijo na prodajni na novem živilskem trgu v Mostah, da bo trg vedno dobro založen z najraznovrstnejšim blagom. Mestna občina je pa z novim živilskim trgom v Mostah gotovo ustregla posebno delavstvu in vsem drugim stanovalcem vzhodnega dela Ljubljane, ker bodo imeli v svoji bližini dosti veliko izbiro in gotovo tudi primerne cene, saj tudi ta stran Ljubljane pridelava prav mnogo odlične zelenjave in druge povrtine. Gospodinj ne bo treba več hoditi na Vodnikov trg ter ne bodo več gubile časa, ker se bodo le malo zamudile pri nakupovanju na živilskem trgu v Mostah.

Dolenjska cesta tone v blatu

Ljubljana, 27. novembra.

Toplo južno vreme ter gosta megla, deloma pa tudi dež, so razmehtali vsa pota in ceste. Blata je povsod na pretek. Toda najbolj blatna v Ljubljani je pa gotovo Dolenjska cesta. Če temu ne verjameš, se lahko sam prepričaš. Že po Karlovski cesti je polno blatne brozge po tlakovanih hodnikih. Čim pa prestopiš karlovski most, toneš v blatu in vodi po hodnikih, kaj še sploh, če moraš prečkati cesto. Dalje od Putrihove gostilne je nastalo kar čez noč veliko skladišče drv. Vozniki vozijo preko netlakovanega hodnika, nanašajo blato s ceste ali pa tudi s travnika, kjer je skladišče lesa, cele grmade blata ter travniške flovice, da vse plava v blatu. Ozki železniški prehod, katerega razširjenje nam železniška uprava zastavlja obljublja že več let, je ves v brozi. In tako ostane prometna Dolenjska cesta vsa v blatu daleč ven iz mesta. Stevilni potniki, ki izstopajo na postaji Ljubljana-Rakovnik dobesedno plavajo po blatu v mesto. Prosimo, pomagajte!

Pojasnilo k uredbi o razdelitvi mleka

Zaradi nepravilnega tolmačenja »Predpisov za oskrbovanje z mlekom za prehrano«, ki dobijo obvezno moč 1. decembra t. l., opozarjamo nekatere dovažalce mleka svojim strankam. Ta postopek ni v duhu in smislu omenjenih predpisov in proizvajalci odnosno dovažalci mleka (mlekarnice) ne smejo do nadaljnjega nobeni stranki odpovedati ali prenehati dostavljati mleka. Če se dnevna količina mleka pri proizvajalcu zmanjša, mora dostavljalec znižati dobavo sorazmerno vsem dosedanjim strankam in ne sme enim odpovedati, drugim pa dobavljati neomejene količine.

Predpisane dovolilnice bodo proizvajalci prejeli pri pristojnem občinskem uradu.

Podrobne informacije o razdelitvi in dobavi mleka dobe stranke v pisarni »Prevoda«, Majstrova ulica 10.

Koledar

Danes, četrtek, 27. novembra: Virgilij, škof. Petek, 28. novembra: Gregor III.

Ohvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa 6; mr. Hočevar, Celovška 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška 47.

Kdor še ni dobil oblačilne nakaznice, jo s pravilno izpolnjeno prošnjo, kakršno je dobila vsaka stranka, lahko dobi vsak dan od 9 do 13 v odseku za oblačilne nakaznice v I. nadstropju levo na Ambroževem trgu št. 7.

V počakčenje g. Andreja Šarabona, svojega dolgoletnega predsednika, je Delniška družba pivovarne Union namesto venca podarila za mestne reveže 5000 lir, enako pa ravnatelj pivovarne Union g. Viljem Nemec 500 lir. Mesto poglavarstvo izreka najtoplejšo zahvalo dobrotnikom mestnih revežev tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

Za pridne otročičke
bo kupil sv. Miklavž

SLIKARICE IN BARVNE SVINČNIKE
v LJUDSKI KNJIGARNI
in v trgovini NİCMAN

Naznanite sobe! Mestno poglavarstvo še vedno potrebuje več čednih opremljenih sob za nastanitev oficirjev in uradništva ter tudi nekaj opremljenih stanovanj, zato pa prosimo prebivalstvo, naj lastniki takih sob ali stanovanj te prostore naznanijo v mestnem glavnem vložišču v prtiličju leve hiše mestnega magistrata. Za najemnino se podnajemnik sam pogodi z lastnikom stanovanja, najbolj potrebne so pa sobe v središču mesta.

Pri katerem trgovcu bomo dobivali živila prihodnje mesece, razmišlja marsikateri gospodinja, ker je za mesec december dobila živilske nakaznice kar na dom. Zato pa mestni preskrbovalni urad opozarja vse ljubljansko prebivalstvo, da morajo tudi še nadalje vsi kupovati racionalna živila pri svojih dosedanjih trgovcih. Tudi trgovci naj še nadalje dajejo blago samo listim strankam, ki so ga že doslej dobivale pri njih, saj bodo trgovci tudi še nadalje dobivali le toliko blaga, kolikor so ga dosedaj oddali svojim odjemalcem. Drugačna ureditev bi bila nemogoča, saj bi nastal samo nered, ker bi temu trgovcu blaga zmanjkalo, drugemu bi pa spet blago ostajalo ter bi zaradi tega imele gospodinjne same veliko potov ter nezadovoljnosti, trgovci mnogo nepotrebnega opravlja, mestni preskrbovalni urad pa na tisoče pritožb, ki bi jim ne mogel nikdar ustreči.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Četrtek, 27. novembra: O, ta mladina! Red A. Začetek ob 17.30.

Petek, 28. novembra: Hamlet. Izven. Ljudska predstava. Zelo znižane cene. Začetek ob 15.

Sobota, 29. novembra: Nocoj bomo improvizirali. Izven. Znižane cene. Začetek ob 17.30.

Opera:

Četrtek, 27. novembra: Rigoletto. Red Četrtek. Začetek ob 17.

Petek, 28. novembra: Zaključena predstava za Doplovavro. Začetek ob 17.30.

Sobota, 29. novembra: Madame Butterfly. Izven. Začetek ob 17.30.

S. A. Distilleria

Liquore Strega

La più antica e nota marca italiana di liquori.

Najstarejša in najveljavitejša italijanska znamka likerjev.

DITTA ALBERTI - BENEVENTO

Igor Zagrebenec

72

Zavetje v pečevju

Tisti, ki je zgoraj čakal, kaj bo opravil spodnji, se je malo obotavljal, zdelo se je kakor bi ga bilo presenetilo, da je delo tako lahko, — sapa je podržal, bi se reklo — počakal je malo, potlej pa je pograbil tisto mrzlo mivko, jo razpuhal na valove, ki so se hitro poginjali drug za drugim, zavijal kakor bi opravljal neznansko težko delo — kako se je le znal hihiniti! — in vse, kar je bil sunil kvišku, prepuštil onemu svojemu bratu, ki je že prežal na sedlu zgoraj, če mu bo kdo kaj dal takega, da bi bilo vredno kam nesti. Ta je šele pograbil sipo, ki jo je neso po zraku! Kakor ptič, ki se od tega živi, da dolgo čaka na kakšno drobnjavo in potlej pade nanjo z jeznim srcem, s trdimi kremplji in vražje zlobnim kljunom — tako je popadel tisto, kar mu je bil spodnji sunil na zadostni visoko višavo! Mlel je in plál, obračal k sebi, stikal na prsa, potem pa divje suval od sebe in godel, godel, tako neznanško čudno gode! Metal je vse, kar je dobil, od sebe, včasih je pahnul kakšno šteno, ki je podvihnila od spodaj navzgor, spet nazaj v globino, sople kakor kakor bi mu bilo žal in jo sprejel, ko je spet priladljal, čeprav po ovinkih, nazaj gor — kakor hitro jo je le začutil, — tako, da se kralja ne sprejemajo lepše. Zdelo se je, da se je bil raznežil kakor hitro jo je vnovič zagledal. Kar posrkal jo je vase, jo povabil k si, premraženi, samotni šteti, jo tam stotisočkrat strastno poljubljal, si jo privlase in jo držal, čeprav je kaj od nje odletelo vstran in se upokojilo ter izginito, ko je pozvonilo na drugi, skorjasti, trdi sneg, ki je oklepal police in lašte. Potem pa, ko je bilo to

veselje v temi v kraju, jo je vrgel ven, jo raztresel, pahnul preč od sebe kakor Pepelko — pojdi, kamor hočeš, sedi, kjer se ti zdi!

Drobno in žalostno je sikalo, ko je pršela na trdino.

Njegov brat spodaj, v žlebu, pa je spet uganjal svoje, čisto drugačne norčije.

Ni imel tako divjih rok kakor oni zgoraj — zato sta ga bila tudi tam pustila. Zlahka je začel, potem pa je svitljil vse, kar se mu je bilo odspodaj naneslo, evitljal pomakem, skoraj oprezno. Zraven pa je dvigal tudi domačega, tisti svoj znani sneg, po katerem je že tolikokrat plesal. Z zoprnimi, sovražnimi pogledi so ga gledale temnosive stene. Pa je namah spustil nevesto, kadar je opazil kakšno nejevoljo — in planil k njim gor. Tam je zatulil, da jih je obšel strah. Tlačil mu je pa brat s sedla spodaj pogljal v divji ženitovanjski dir kar par za parom. Besno se je pogljal od ekala spet nazaj, sunil na višavo, gornjemu pokazal jezik in začel vihteti nove vrtince, še vse bolj nore, še vse bolj togotne.

Zdaj so se pa začeli očitki.

Spodnji se je kregal na srednjega, ta mu je odgovarjal — ali kdo le na vsem ljubem svetu bi razumel, s kakšnimi prividki sta se obkladala — zgornji pa je kar brez kakšnega zadržavanja grčal trde, divje psove na onadva pod seboj. Cel hudičev dirindaj se je izkotal. Puhali so in sopli, zavijali, rohneli, se potegovali eden mimo drugega gor in dol, se zamešali v tepež in tulili — kakšna grozotna godba! Samo ta ali ona gora, ki bi se bila že rada odpravila spat, je kar

na lepem nalašč epustila plazič. Zagodel je, čeprav je bil majhen, in jih zmotil. Bedaki, tako neumni kakor je samo lahko veter, ki kakor barbar iz prvih časov, ko si je kdo znašel ležišče v dupli, hodi okrog z divjo brado, z visečimi mustačmi, zmruženimi lasmi in stokrat presvetlo boljšečimi očmi — kako lahko jih je zmesil! To so ogromni otroci, ki se igrajo! Majhna reč, ki je niso vajeni — kakšna nova igrača nemara — pa že vržejo preč stare in pršihneje z neumnimi obrazi. Spogledavajo se in so tiho tak, da za njimi ostrni še svet sam. Tudi ti, ti, ki dobro sliši, se v tej tišini mora vprašati, če ni bil nemara sam kar na lepem oglušel.

Dolgo tako žde in se potiljujejo po zavetjih. Ta se stisne k tej, oni k drugi skali — in tam preže, če se bo kaj zgodilo. Kar nevedečnega, to se ve, kaj takega, kar bi jim škodilo.

Ko pa se jim vendarle zazdi, da so bili potegnjeni, tepci, se najprej predrami spodnji. Pohlevno godrnja skrajja. Za njim se okorajži srednji, ki puhnje iz bolj rogovilasto, kar skrajja pometi in prekucuje. Kakor je samogoflen, vendar tudi zgornjemu pusti delež, tako je vesel, da ni bilo prave nevarnosti. Veter na višavah je podoben človeku — manj duhu. Vse značaje kaže — močan je, pa tudi neumen, grozoten in surov, pa tudi neboljen.

Prav zgoraj, na vrhu, na temenih, kjer gore ostajajo same pred nebnom, naj bo že kakršne volje je, in pred gospodom Bogom — tam pa razgraja četrti. Tega spodnji trije ne jemljejo v družino. Čisto je odljuđen prav ponorel. Sam ne ve, kam bi se podil. Tudi če počeka ne vem za kakšno čer pod temenom in tam zabrlizga, slave ni za to reč — živa duša ga ne čuti in tudi hrib ne, ko je tako okovan v eneg in led, ves odmrli. Ta šele beeni. V temi se eem pa tja započi v

kakšno meglo, ki je ves dan sedela vdanu in v pobožno, sune jo, jo vrže v kakšen zoprn greben, jo razčene na deset pramenov in spodi: »Izgubi se preč, tukaj sem jaz gospodar, prav tebe da bom še gledal!«

Potem pa se ta norec spet zakadi na teme najvišje gore. Tam malo potopota, vzdigne vrtince in jih malčič. Od njih pa nobeden njim ne začne pogovora. Kdo bi se neki menil z norecem? Saj je čisto nor! Delaj, kar se ti zljubi! Leni vestaja sneg iz leg in se napravlja v stebre. To ga šele zjzji, tega četrtega brata! Malokateri človek je kdaj zaslišal njegov nori glas. Stene, dupla, kotlork toliko kopni stebri spodaj — vse to se potuhne, da saj ne bi pihnil na njihovo stran v tej blazni jezi — pa čeprav se čutijo še tako zapuščene v tej eteki megla, v tej temi, v tem čudnem mlamolu, ki se ob prvem bledem svitu dneva zazdi kakor same težke sanje, ko je mora góri sedla na prsa, da ni mogla dihati, ampak samo čakati, kaj se bo zgodilo. Tudi nisel na jutro, ko pride rabelj, se tistemu, ki ga bo vzlel čez, ne more zdeti groznejša in manj podobna, da bi se jo dako potešiti.

Oh, ta zgornji veter, ta čisto nori četrti brat!

Ta ti je evat! Ta pa dela zares po svoje!

Kar tako se žene, sem sede in tja, tu briligne, tam zarohni, ondi se zakrohoče, podi se čez vse daljave od enega velikega hriba do drugega, čez knrice in grebene, skozi najbolj goslo meglo. Kar na lepem mu šine na misel, da bi bilo dobro, če bi obilnil sneg prav v teje, tako vražje dobro ekriti knrici! Oj ga dno! Semle da mi ne bi našli? Takoj pridemo! Smo že tul! Nekaj megla pobere z vrhov; potem pa se podi med čermi, najde preduh, zaživzga, se v sredi premisli in znova obližne sneg, pa že sedi gori na kakni čuhli in piska nedolžno

ter krotko kakor pastirček ob belem, jasnem dnevu, ki ga lepšajo oblaki, podobni češnjemov cvetju.

Pa se spet zgane in zavihra. Noro zatuli. Zdaj ukaže vsem svojim krdelom, da mu pomagajo. Kar najde, napodi v zbor. Tako nečloveško zabučje in zagodejo. Kakšna pesem pa je to? Katero uho bi jo preneslo? Kaj mu mar? Svojo točo, s svojo ima veselje. Sam jo še bolj vihti, kar sproti se opaja, čedalje silnejši postaja, dokler vseh glasov, ki si jih je bil segnal na pomoč, ne utopi v sebi. Nekaj časa je vesel takega samega sebe, potem mu pa tudi to presede. Zdolgčasen se izplazi po tleti, prav tenko zajavka tik ob snegu.

Oh, to je norec, to je norec, da mu ni para!

Veter, ti veter na višavah! Kakšnih ti ne počneš!

Tako je zmerom pred pomladjo. Noč je črna kakor tišil kraj pred peklom. Tam čakajo nedolžne dušice prav majhnih otrok, kdaj jih bodo spustili kam naprej. V temi vekajo, nobena si ne more prav nič pomagati, saj vsaka niti k sebi še ni prišla.

Tile vetri gospodarijo zdaj, plazovi se prožijo, gore godejo in rohne. Nemara da tudi na sodni dan ne bo hujšega trušča kakor je tale.

Enkrat se bo pa le izihitelo.

Tudi tele črne rogovile, tam pred nami, ki smo v zavetju, te rogovile brez listja, tako mokre in prezeble, tudi te rogovile bodo nemara že zelene!

Le glej to brstje! Zdaj se še drevo samo skoraj ne mudi zanje. Ah, ko pride časi! Ni takega divjega vetra, ne moči, ne čel, ki bi utegnili ukazati da se ne bo izteklo tako kakor zapove čas, — mlado leto, ki gre za rastočim soncem kakor se požene na pašo žrebiček, katerega so imeli dolgo zaprte — v temnem hlevu.

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

205.

»Ti si uren, Aleš. Pojdi in razpni jadra, vsa, tudi tista na malih jamborih. Jaz bom pa tačas odklenil čoln, spravil vanj to skrinjo, potem bova pa brž odveslala do skal.«

Aleš je pogruntal Rašetov načrt. Brž je zlezal na jambor in hitel odvezavati jadra.

206.

Potem sta vzdignila sidro, skočila v čolnič, pa naglo odveslala tja proti čerem.

Med pišem, treskom in bliski sta pritiskala čez valeče se vode in se spešila, da bi čim prej dosegla zavetje za skalovjem.

207.

Pritisnila sta čoln kar se da h kraju ter med bijočimi valovi s hudo težavo lezla na vrh čeri. Na varno sta spravila tudi skrinjo, v katero je bil Rašet naložil nekaj jedi in pijače. Delo ni bilo lahko, zakaj zdaj zdaj bi ju utegnili morje potegniti s skal.

V gosteh pri japonski družini

Biti povabljen v dobro japonsko družino, ni nekaj vsakdanjega. Marsikateri Evropejec, ki že leta in leta živi na Japonskem, nima te sreče. Običaj je namreč, da povabi japonskega prijatelja navadno v hotel, on pa te potem povabi v japonsko gostilno. Da bi te povabil v lastno hišo, se Japonec le težko odloči. Vzroki so: tesno družinsko življenje, v katerem bi bil tujec le v napotje, dalje draga postrežba, ki jo zahteva olika in končno tudi strah, da bi bil gospodar osumljen vohunstva, če bi opazili pri njem tujca.

Med izletom na hribe sem se seznanil z nekim Japoncem, ki me je potem povabil v goste. Da, povabil me je na večerjo.

»Kako naj se vedem,« sem vprašal svojega tolmača. — »Če vas ves mesec poučujem,« mi je ta odgovoril, »in če bi tudi pazljivo poslušali, bi se še vedno ne vedli, kakor to zahteva japonska olika. Toda tujcem marsikaj odpuste. Zato naj vam zadostuje naslednja pravila: Ne dotikajte se nobene posode, če ne mislite iz nje vsega jesti; prosite trikrat, da vam napolnijo posodo z rižem in ne zahtevajte ničesar, kar ne stoji na mizi. Drugače pa občudujte vse, kar vidite.«

Nenavaden sprejem

Popoldne je prišel pome avtomobil in me odpeljal v goste. Ko sem se pripeljal skozi preprosta bambusova vrata, sem videl, da nisem povabljen v kakšno preprosto hišo, ampak v grad. Dobra dva kilometra smo se vozili skozi grajski park. Pod drevesi so cvetela cela polja rož, iz umetnih skalnih skladov je žuborela voda in se v slapovih stekala v zavite ribnike. V sredi parka je stal griček, natanko podoben slavni japonski Fudžijami. Ta park je moral veljati več milijonov. Tudi grad je bil razkošen.

Šest služabnikov v modrih platnenih kimoni in gruča svetlo oblečenih mladih služabnic nas je sprejela z globokim nemim poklonom. Gospodar je nosil temnomoder svilen kimono s črnimi progami, na las podoben onemu, v katerem sem ga videl v gorah na izletu. Odlični Japonci se enkrat za vselej odločijo za določeno barvo in kroj in tega ne spremenijo več življenja.

Peljali so me skozi park, katerega ponos je gaj prastarih česenj in vrsta kamnitih tempeljskih svetilk. Ko mi je zamenjal služabnik čevlje s slamatimi sandali, sem si ogledal notranjost hiše: 21 velikih sob, pokritih s preprogami in s poliranim stropom, v vsaki slika v vodenih barvah in vaza s cveticami. Končno smo se znašli v veliki srednji dvorani, ki je bila za svečane obede. Tudi ta prostor je skoraj brez pohištva. Mahagonijeva miza in dva stola sta bila gotovo le zaradi mene

— evropskega gosta — postavljena v sobo. Premične stene te dvorane so bile prevlečene z zlato peno, okviri črno položeni. Strop je bil pokrit z vložnim lesom. Po navodilu tolmača sem občudoval strop in stene. — »Premične stene so iz nekega templja v Nari,« je pojasnjeval moj gostitelj, lakirani okviri so stari 800 let, krizanteme na bronastih ročajih kažejo, da je vse to poklonil templju cesar. Les na stropu je iz tisočletnega gorskega hrasta.«

Večerjala sva sama. Najodličnejša ženska v družini, gospodarjeva mati, je stregla meni, njemu pa žena. Služabnice so nosile jedila, toda niso prišle do miz, ampak so kleče podajale posode obema gospema.

Našel sem

14 različnih jedi

ne všteti dušenega riža, ki je spadal k vsaki jedi in sladkariji. Ribe in kurelina je prišla na mizo različno pripravljena, z gobami in sladkim strojem, nato zdrobljeno svinjsko meso, ostrige, bambusovi poganjki, ki imajo okus kot sveži lešniki, pečeno meso v kosih in pomočeno v sirovo jajce in še vse polno drugih jedi, vse postavljeno na mizo v rdeče ali črno lakiranih posodah.

Večerjala nisva več kakor eno uro. Vse ta čas nista niti mati, niti žena mojega gostitelja spregovorili niti besedice. Po večerji so mi predstavili otroke. Bili so boječ in se niso upali govoriti.

Nesrečna napaka

Po večerji sem naredil hudo napako. Menda je bilo vino vzrok, da sem pozabil na pouk svojega tolmača. Zaprotil sem za cigaro. Cigar pa niso imeli, ampak samo cigarete. Moja želja je naredila veliko zmedo. Z mnogimi pokloni sta se gospe opravičili. Gospodar je postal ves nesrečen. Razpoloženje se je šele vrnilo, ko so mi tudi s cigarami postregli.

Po čaju, brez sladkorja, je gospodar ukazal prinesiti na ogled »kakemono«, to so risbe s tušem na rižev papir in napete na svilo. Na njih je bila upodobljena gora Fudžijama v vseh mogočih pogledih, slavski na cvetovih lilij, opice pri igri, borji v snegu itd.

Zadnjo pozornost mi je moj gostitelj izkazal s tem, da je poklical umetnika, ki je pred nama naslikal dva »kakemono« in poslikal eno pahlačo. Sivolasi mož je slikal kleče na blazini. Pri slovesu so mi vse tri reči stisnili v roke.

Japonci gredo zgodaj spat, zato sem se že ob desetih poslovil.

V hotelu me je čakal tolmač. Glede cigarete sem mu zamolčal, pokazal sem mu pa darove. »To so

pristni izdelki slavnega Jamagata

podpisani od umetnika in naslovljeni na vaše ime.« — »Trebalo bo to povrniti, kajne?« — Tolmač se je nasmehnil in dejal: »Gospema pošljite za boječ evropskih sladkarij, gospodu pa lepo knjigo, umetnika pa je nagradil že sam gospodar.« — »Ali je tako sloveč?« — »Ta slikar spada k tistim, katerim prijatelji umetnosti naprej pošiljajo denar, dva ali tudi pet tisoč jenov, s prošnjo, naj jim ob priliki pošlje kakšno sliko. V pol leta ali tudi več eno leto dobe sliko ali pa denar nazaj. Vaš prijatelj je bil do vas v resnici gostoljuben,« je dejal tolmač.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Ojačeni beton – najodpornейše gradivo proti bombam

Sedanja vojna jasno potrjuje, kako važno je, da civilno prebivalstvo stanuje v trdno grajenih hišah, varovanih s krepkim ogradjem in medstropji iz ojačenega betona.

Kaj nam pravijo izkušnje

Enako močno bombardiranje različno zidanih okrajev in poslopij je pokazalo, da je bila tarna škoda kar se da malenkostna tam, kjer so bombe priletele na moderno grajena poslopja, še manjša pa, če so zadele stavbe, ki so jih gradili po natlačnih načrtih, pri katerih moderno stavbarstvo upošteva škodljive vplive potresnih sunkov.

Hiša bodi iz ojačenega betona

Bombardirani kraji nazorno dokazujejo, da je ojačeni beton dosegel prave čudeže. Zgodilo se je, da je bil le en strop ali medstropje trdno povezano in hiša, ki bi se sicer prav gotovo zrušila, je dala stanovalcem varno zavetje.

Taka hiša tudi uspešno kljubuje silnemu zračnemu pritisku in treslajem zemeljskih eksplozij. Tudi izstrelki protiletalske obrambe ne morejo škodovati poslopju, ki je v vsem ogradjem trdno povezano.

Z razstave: Kregar, Omersa, Putrih

Stane Kregar: Deklici pri mizi (olje, 1941)

Nevarnosti požara ni

Zelo važno pa je tudi — kakor piše inženir Nino di Giorgio v reviji »L'Industria Italiana del Cemento« — da zgradba iz ojačenega betona nudi najboljše zavetje proti zažigalnim bombam, ki jih v sedanji vojni tako pogosto uporabljajo. Medtem ko drug gradbeni material zlahka postane plen plamenov in se zaradi vročine nevarno skrivenči, se ojačeni beton prav nič ne zmeni za običajne požare. Tako poslopje plameni le nekoliko obližejo, tako da ga po bombardiranju zlahka spet popravijo.

Izboljšanje kmetijstva v Albaniji. Albanska vlada skuša posnemati italijanske zgleda pri izboljševanju kmetijstva v državi in je zato namenila za vsako leto po 3 milijone albanskih frankov kot pomoč za umne kmetijske in živinoreje, ki bodo delali za izboljšanje kmetijske proizvodnje in za povečanje albanskega kmetijskega pridelka. Podpora bo vlada dajala za izboljšanje pašnikov, za umno govedorejo, za nabavo kmetijskih strojev in orodja ter za povečanje oljnih nasadov. Tudi Albanija bi rada dosegla v pogledu prehrane takšno višino, da bi sama pokrila vse svoje potrebe.

DOBRI START ČASI

Profesor Benjamin Gilardoni, sin »Carlina iz Das«, je študiral na stroške starega dona Franca Maironija, moža grofice Ursule, ki je bil čuden, muhasta in nasilen, toda radodaren človek. Ko je Carlina umrla, se je izkazalo, da Maironijeva radodarnost ni bila potrebna. Benjamin je podedoval lep kupček denarja. To pa je dona Franca silno razjezilo, ker je sodil, da je sin odgovoren za očetovo hinavščino. Obrnil mu je hrbet in ni hotel ničesar več slišati o njem tisto malo časa, kar ga je še dočakal po smrti svojega upravitelja. Mladenič se je posvetil poučevanju in je postal profesor za latinščino na gimnaziji v Cremoni in profesor za modroslovje na liceju v Vidmu. Zaradi bolehnosti in strahu pred boleznijo, in pa, ker je bil precej odločen, je 1842 zapustil šolski oder ter začel uživati skromno očetovo dediščino v Valsoldi. Rojstni kraj Dasio pod dolomit-skimi pečini Arabiona mu je bil previsok in preveč neprijeten. Zato je prodal posestva tam gori in kupil olivnjak v Sedorggu nad Casaricom in majhno vilo v Casaricu ob vznožju jezera.

Kakor igračka je bila ta vila, ki jo je zaradi njene oblike imenoval »pi greco« po zgledu pesnika Uga Foscola. Od Mal'ari je držal kos stezice do malega dvorišča, ki se je dotikalo kratkega hodnika. Z dvorišča se je odpiral med velikimi oleandri razgled na jezero šest milj daleč, ki je bilo včasih na pogled zgledno, včasih sivo, včasih sinjasto. In še dalje se je nudil pogled, tja do gore S. Salvatore, ki se je sklanjala v ozadju pod

18 tezo svoje otožne grbe k ponižnim gričkom Corone, ki so pod njo.

Na vzhodni strani hišice se je razprostiral vrt, ki je imel za ta kraj naravnost bajno razsežnost. Inženir Ribera je to velikost običajno šaljivo imenoval ogromno polje, površina sedmih miz. Sedem miz pa je približno dvajset ali dvaindvajset kvadratnih metrov. Profesor je obdeloval ta vrt s pomočjo služabnika Giuseppea, ki ga je imenoval Pinella, in s pomočjo majhne knjižnice, ki je obsegala razne francoske razpravice. Naročeval je iz Francije semena najredkejših vrst zelenjave. Ko pa je včasih taka rastlina vzkliła, ni bila podobna niti sama sebi, niti kakšni pošteni rastlinski družini. In tako se je zgodilo, da sta modrijan in služabnik, sklonjena nad gredo, z rokami na kolčnih, pogledovala zdaj ta rastlinski nestvor, zdaj se ozirala drug drugemu v obraz, prvi odkritosrčno, drugi hlinjeno potr. V kotu vrta je bila v hlevu, sezidanem po vseh pravilih umetnosti, švicarska kravica. Po trimesečnem vestnem premišljevanju sta jo kupila, a bila je mršava in boleha kakor njen gospodar, ki si kljub pravi švicarski kravi in štirim padovanskim kokošim ni mogel privoščiti kozarca mleka z jajcem.

V zidu, s katerim je bil zavarovan vrt proti jezeru, in ob katerega so butali valovi, je napravil vzdolbine in nasadil po nasvetu Franca Maironija nekaj ameriških aloj, nekaj vrtnic in kaper. Kakor je sam rekel, je tako obdal z elegantno pesniško obliko koristno vsebino vrta. In iz ljubezni do poezije je tudi pustil majhen košček vrta vedno neobdelan. Tu je rastle zelo visoko trstje in v tem trstju si je naredil profesor nekako razgledišče. Postavil si je preprost lesen oder. Ob ugodnem letnem času je prebil tu marsikako prijetno urico in bral ob hladni sapici ter ob šuštenju trstja in valčkov kako skrivnostno knjigo, katero je prav posebno ljubil. V daljavi se je barva odra spajala z barvo trstja. Bilo je videti, da sedi profesor v zraku s knjigo v roki, podoben čarovniku.

Knjige, ki jih je potreboval za obdelovanje vrta, je imel spravljene v salonu. Skrivnostne knjige, razprave o čarovništvu, gnosticizmu, dela o prividih in sanjah pa je imel v mali študijski sobici poleg svoje spalnice. Ta sobica je bila podobna kabinam na ladjah, kjer se zdi, da silita jezera in nebo skozi okno.

Po smrti starega Maironija je začel profesor spet zabavati v družino, toda grofica Ursula mu je kaj malo ugajala, in njen sin don Aleksander, Francov oče, še manj. Nazadnje je hodil tja samo še enkrat na leto. Ko pa je stopil mladi Franco na licej, je prosila babica Gilardoni, — oče je bil že prej umrl, — da bi ga jeseni malo počeval. Učitelj in učenec sta si bila podobna v tem, da sta se oba hitro za kaj navdušila, oba bila nagle jeze, ki pa je kmalu prešla, in bila tudi goreča domoljuba. Ko poučevanje ni bilo več potrebno, sta občevala kot prijatelja, četudi je bil profesor več ko dvajset let starejši od Franca. Profesor je občudoval nadarjenost svojega učenca, dočim je Franco kaj malo cenil napol krščansko, napol razumarsko filozofijo svojega učitelja in njegova nagnjenja do skrivnosti. Smejal se je njegovi strasti do knjig in zamisli o zelenjadarstvu in vrtnarstvu, ki ni imela nič praktičnega smisla. Toda imel ga je rad zaradi njegove dobrosrčnosti, preprostosti in nežnega čustvovanja. Bil je njegov zaupnik v času nesrečne ljubezni, katero je gojil Gilardoni do gospe Terezije Rigeyeve; in to mu je pozneje vračal z lastnim zaupanjem. Gilardoni je bil zaradi tega zelo ganjen. Rekel je Francu, da se mu zdi, da je s tem čustvovanjem postal malo njegov oče, četudi noben gospa Terezija ni o njem slišati. Franco ni kazal, da kaj posebno ceni to duhovno očetovstvo. Ljubezen do gospe Rigeyeve je imel za zablodo; vendar se je potolažil z mislijo, da profesor sicer ni prav bištroumen, ima pa zlato srce.

Potrkal je torej na vrata. Prišel mu je odpirat profesor sam s svetilko v roki.

»Dobro,« je rekel. »Mislim sem že, da vas ne bo.«